

HRVATSKI SABOR

KLASA: 403-01/23-01/01

URBROJ: 65-23-02

Zagreb, 27. veljače 2023.

Hs**NP*403-01/23-01/01*65-23-02**Hs

P.Z. br. 456

**ZASTUPNICAMA I ZASTUPNICIMA
HRVATSKOGA SABORA**

**PREDSJEDNICAMA I PREDSJEDNICIMA
RADNIH TIJELA**

Na temelju članka 178. Poslovnika Hrvatskoga sabora u prilogu upućujem *Prijedlog zakona o izmjeni Zakona o kreditnim institucijama*, koji su predsjedniku Hrvatskoga sabora podnijeli Klub zastupnika SDP-a i Klub zastupnika zeleno-lijevog bloka, aktom od 24. veljače 2023. godine.

U radu Hrvatskoga sabora i njegovih radnih tijela sudjelovat će svi zastupnici iz klubova zastupnika koji su predložili Prijedlog zakona.

PREDSJEDNIK

Gordan Jandroković

P.Z. br. 456

HRVATSKI SABOR
KLUB ZASTUPNIKA SDP-a
KLUB ZASTUPNIKA ZELENO-LIJEVOG BLOKA

REPUBLIKA HRVATSKA
65 - HRVATSKI SABOR
ZAGREB, Trg Sv. Marka 6

Klasa:
Urbroj:

Primijeno:	24-02-2023		
Klasifikacijska oznaka:	403-01/23-01/01		Org. jed.
Uredžbeni broj:	6532-23-01		Pril. Vri.
		1	-

Zagreb, 24. veljače 2023. godine

Hs**NP*403-01/23-01/01*6532-23-01**Hs

PREDSJEDNIKU HRVATSKOGA SABORA

Na temelju članka 85. Ustava Republike Hrvatske (Narodne novine, broj 85/10 – pročišćeni tekst i 5/14 – Odluka Ustavnog suda) i članka 172. Poslovnika Hrvatskoga sabora (Narodne novine, broj 81/13, 113/16, 69/17, 29/18, 53/20, 119/20-Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske i 123/20), Klub zastupnika SDP-a i Klub zastupnika zeleno-lijevog bloka podnose Prijedlog zakona o izmjeni Zakona o kreditnim institucijama.

Za predstavnike Kluba zastupnika SDP-a i Kluba zastupnika zeleno-lijevog bloka koji će u ime predlagatelja sudjelovati u radu Hrvatskog sabora i njegovih radnih tijela određeni su svi zastupnici Klubova zastupnika predlagatelja ovoga zakona.

PREDSJEDNIK KLUBA ZASTUPNIKA SDP-a

Peđa Grbin

**PREDSJEDNICA KLUBA ZASTUPNIKA
ZELENO-LIJEVOG BLOKA**

Sandra Benčić

KLUB ZASTUPNIKA SDP-a i KLUB ZASTUPNIKA ZELENO-LIJEVOG BLOKA

PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENI ZAKONA O KREDITNIM INSTITUCIJAMA

Zagreb, veljača 2023.

I. USTAVNA OSNOVA ZA DONOŠENJE ZAKONA

Ustavna osnova za donošenje Zakona o izmjeni Zakona o kreditnim institucijama sadržana je u odredbi članka 2. stavka 4. Ustava Republike Hrvatske, (Narodne novine, broj 85/2010 –pročišćeni tekst i 5/14 – Odluka Ustavnog suda).

II. OCJENA STANJA I OSNOVNA PITANJA KOJA SE TREBAJU UREDITI ZAKONOM TE POSLJEDICE KOJE ĆE DONOŠENJEM ZAKONA PROISTEĆI

Ocjena stanja

Pravna regulacija kupoprodaje nenaplativih potraživanja kreditnih institucija regulirana je Zakonom o kreditnim institucijama, člankom 150. i Odlukom o kupoprodaji plasmana (podzakonskim aktom HNB-a). Sadašnja regulacija ne razlikuje kupoprodaju potraživanja koja proizlaze iz potrošačkih ugovora, dakle onih koja su regulirana Zakonom o potrošačkom kreditiranju i Zakonom o stambeno potrošačkom kreditiranju, od nepotrošačkih ugovornih odnosa. Posljedica toga jest da se svi plasmani, uključujući i plasmane koji proizlaze iz potrošačkih ugovornih odnosa zajednički prodaju kao cjelina, za određeni dio vrijednosti (prema procjenama radi se u prosjeku od 25% do 30% ukupne vrijednosti potraživanja) fizičkim ili pravnim osobama. Zakon o kreditnim institucijama ne postavlja nikakve zahtjeve ili ograničenja u pogledu institucionalnog ili zakonskog uređenja osobe stjecatelja, dakle stjecatelj može biti bilo koja pravna ili fizička osoba. S obzirom da je Zakonom o kreditnim institucijama postavljen jak okvir institucionalne i pravne zaštite potrošača u navedenim institucijama, te da su kreditne institucije pod nadzorom Hrvatske narodne banke, pri prodaji plasmana koji proizlaze iz potrošačkih ugovora, potrošač odnosno građanin kao i njegov ugovor izlaze iz sigurnog pravnog okruženja kreditne institucije u potpuno nereguliran okvir djelovanja agencija za naplatu potraživanja ili čak fizičkih osoba koje su stekle njihov dug, ugovor uključujući i osobne podatke. Zakon o kreditnim institucijama propisuje da dužnik ne smije doći u nepovoljniji položaj kod stjecatelja nego što je to imao kod izvornog vjerovnika, te da je kreditna institucija solidarno odgovorna sa stjecateljem za štetu nastalu potrošaču kod novog vjerovnika. Međutim, država je propustila stvoriti bilo kakav pravni okvir koji bi nadzirao i sankcionirao postupanje stjecatelja koje dovodi dužnika u nepovoljniji položaj u pogledu potrošačkih prava. Dodatno, niti Hrvatska narodna banka ni druge nadzorne institucije koje djeluju u RH nemaju apsolutno nikakvu nadležnost za provedbu kontrole, a potrošač ostaje bez svih zaštitnih mehanizama koje je imao u kreditnoj instituciji. Dodatno, ovakva situacija predstavlja i ozbiljan rizik za kreditne institucije koje preuzimaju solidarnu odgovornost sa stjecateljem, a nemaju niti jedan mehanizam kontrole nad pozicijom i odnosnom dužnika i novog stjecatelja. Dodatno, jednom kada je plasman prodan iz kreditne institucije pod nadzorom HNB-a koji kontrolira prodaju tih plasmana, kasnije se može preprodavati na tržištu bez ikakve kontrole, te originalni vjerovnik (kreditna institucija) nema ni informaciju gdje se plasman nalazi nakon inicijalne prodaje, a može doći u poziciju solidarne odgovornosti za štetu zbog kršenja potrošačkih prava. Najčešći stjecatelji takvih plasmana-agencije za naplatu

potraživanja nemaju nikakvu regulaciju u RH, čak niti onu o sigurnosti podataka koje dobivaju na temelju potrošačkih ugovora koje stječu kupoprodajom. Tako je u prosincu 2022 godine došlo do nezakonite objave osobnih podataka više od 71 tisuće građana čiji su dugovi prodani agenciji B2 Kapital. Mada nisu svi originalno bili sklopljeni s kreditnim institucijama, sigurno se radi i o takvim ugovorima što za sobom povlači odgovornost za štetu tih institucija kao i države zbog propusta da regulira kupoprodaju plasmana koji imaju obilježje potrošačkih ugovora. Za napomenuti je da se potrošačkim ugovorima smatraju oni do vrijednosti 132,722,81 eura, te stambeno potrošački ugovori. Trenutni zakonodavni okvir ne osigurava adekvatnu zaštitu potrošačima i izlaže ih nesigurnosti i praksama koje nisu u skladu sa ciljevima europskog i nacionalnog okvira zaštite potrošača. O navedenoj situaciji u više navrata upozoravala je i Pučka pravobraniteljica u svojim izvješćima, te druge neovisne institucije i udruge.

Osnovna pitanja koja se trebaju urediti zakonom te posljedice koje će donošenjem zakona proisteći

Prijedlogom izmjene Zakona o kreditnim institucijama osigurava se jednaka razina sigurnosti i zaštite potrošačkih prava za sve ugovorne strane ugovora o potrošačkom i stambeno potrošačkom kreditiranju, te implementacija europskog i nacionalnog okvira zaštite potrošača. Onemogućuje se prodaja plasmana van kreditnih institucija, a sama prodaja uvjetuje se pristankom dužnika koji se ne može dati ranije od 60 dana prije prodaje plasmana. Na taj način osigurava se načelo jednakosti i ravnopravnosti ugovornih strana, jednake podjele rizika ali i zaštite slabije strane u navedenim ugovornim odnosima što je nesporno potrošač kako je potvrđeno i zakonskim aktima, ali i presudama nacionalnih i europskih sudova u ovoj materiji.

III. OCJENA I IZVORI SREDSTAVA POTREBNIH ZA PROVOĐENJE ZAKONA

Za provedbu ovoga Zakona nije potrebno osigurati dodatna sredstva u državnom proračunu Republike Hrvatske.

PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENI ZAKONA O KREDITNIM INSTITUCIJAMA

Članak 1.

U Zakonu o kreditnim institucijama (Narodne novine, br. 159/13, 19/15, 102/15, 15/18, 70/19, 47/20, 146/20 i 151/22). članak 150. stavak 5. mijenja se i glasi:

„(5) Prodaja plasmana u smislu stavka 1. ovoga članka s osnove ugovora o potrošačkom kreditiranju i stambeno potrošačkom kreditiranju nije dozvoljena bez izričitog pristanka dužnika koji se može tražiti najranije 60 dana prije prodaje plasmana, a prodaja se može izvršiti isključivo drugoj kreditnoj instituciji.“

Članak 2.

Ovaj Zakon stupa na snagu osmog dana od dana objave u Narodnim novinama.

OBRAZLOŽENJE

Uz članak 1.:

Ovim člankom onemogućuje se prodaja stambeno potrošačkih i potrošačkih kredita nekreditnim institucijama poput agencija za naplatu potraživanja ili fizičkim osobama, te traži pristanak dužnika na prodaju plasmana. S obzirom na neravnotežu ugovornog odnosa potrošača i kreditne institucije, te nereguliranosti tržišta kupoprodaje plasmana, smatramo da je razmjerno i opravdano zaštititi građane korisnike potrošačkih i stambenih kredita od dolaska u nepovoljnije uvjete, a posebno stoga što HNB ni kreditne institucije nisu stvorile mehanizam nadzora, kontrole i pravnih lijekova za dužnike koji se nakon prodaje njihovog dugovanja nađu u nepovoljnijem položaju od onog kojeg su imali kod kreditne institucije kao primarnog vjerovnika.

Uz članak 2.:

Ovim člankom propisano je stupanje Zakona na snagu.

TEKST ODREDBE VAŽEĆEG ZAKONA KOJA SE MIJENJA

Kupoprodaja plasmana kreditne institucije

Članak 150. (NN 15/18)

(1) Kupoprodaja plasmana, u smislu ovoga članka, jest svaki ugovor kojim se prenosi plasman ili se prenose rizici i koristi s osnove plasmana s kreditne institucije prodavatelja (u daljnjem tekstu ovoga članka: prodavatelj) na stjecatelja te čija će posljedica biti prestanak priznavanja plasmana u bilanci kreditne institucije u skladu s Međunarodnim standardima financijskog izvještavanja (u daljnjem tekstu ovoga članka: ugovor).

(2) Prodavatelj može sklopiti ugovor ako se njime ispunjavaju opći uvjeti koji su propisani podzakonskim propisom Hrvatske narodne banke iz stavka 7. ovoga članka.

(3) Iznimno od stavka 2. ovoga članka, prodavatelj može sklopiti ugovor za materijalno značajan iznos plasmana ako se njime ispunjavaju opći i posebni uvjeti koji su propisani podzakonskim propisom Hrvatske narodne banke iz stavka 7. ovoga članka i ako je najmanje 60 dana prije sklapanja ugovora o ispunjavanju tih uvjeta pisanim putem obavijestio Hrvatsku narodnu banku i dostavio potpunu dokumentaciju.

(4) Prodavatelj može vratiti u bilancu materijalno značajan iznos plasmana, odnosno rizike i koristi s osnove materijalno značajnog iznosa plasmana pod uvjetima propisanim podzakonskim propisom Hrvatske narodne banke iz stavka 7. ovoga članka.

(5) Prodavatelj je dužan osigurati da potrošači čiji su plasmani predmet ugovora ne dođu kod stjecatelja ili kod treće osobe na koju je stjecatelj prenio plasmane, odnosno rizike i koristi s osnove plasmana, u nepovoljniji položaj na osnovi zaštite potrošača u odnosu na položaj koji su kao dužnici imali prema prodavatelju. Prodavatelj solidarno odgovara sa stjecateljem ili trećom osobom na koju su plasmani dalje preneseni za štetu nastalu potrošaču zbog toga što je potrošač došao pravno ili stvarno u nepovoljniji položaj u odnosu na položaj koji je kao dužnik imao prema prodavatelju. Odredba ovoga stavka odnosi se na sve ugovore, neovisno o materijalnoj značajnosti iznosa plasmana.

(6) Odredbe stavaka 2. do 5. ovoga članka ne odnose se na ugovore koji se sklapaju u sklopu mjera koje je za kreditne institucije u financijskim poteškoćama naložila Hrvatska narodna banka ili relevantna administrativna tijela ili koje je poduzela posebna uprava odnosno sanacijska uprava kreditne institucije.

(7) Hrvatska narodna banka može donijeti podzakonski propis kojim pobliže uređuje:

- definiciju i obuhvat plasmana
- materijalno značajan iznos plasmana
- uvjete za kupoprodaju plasmana i vraćanje plasmana u bilancu prodavatelja
- slučajeve u kojima je moguće određene plasmane vratiti prodavatelju i
- dokumentaciju koju je kreditna institucija dužna dostaviti Hrvatskoj narodnoj banci radi provjere ispunjavaju li se propisani uvjeti.

(8) Ako se kupoprodajom plasmana iz ovoga članka tražbina prenosi cesijom i o tome se obavještava dužnik u skladu sa zakonom kojim se uređuju obvezni odnosi, kreditna institucija dužna je uz obavijest o ustupanju tražbine dužniku dostaviti i izvještaj o ukupnom stanju duga sa stanjem na dan prijenosa tražbine i strukturu dugovanja prema sljedećim stavkama: glavnica, kamata, naknade i drugi troškovi.